



วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.4, 2015, pp.1-13

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
THE STUDY OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION PROCESS AT
SAINT JOSEPH
CONVENT SCHOOL

นางสาวทัศนีย์ อัสดงพงพนา *

Thasana Assadongpongpana

ผศ. ดร. จุไรรัตน์ สูดรุง**

Asst. Prof. Jurairat Sudrung, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ คณะกรรมการนิเทศเพื่อการพัฒนา จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์มีการตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอน มีหน้าที่ในการสังเกตการสอน ประเมินผลการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน การกำหนดแผนงานการนิเทศการสอนดำเนินการโดย หัวหน้างานนิเทศการสอนภายในโรงเรียนเท่านั้น โดยใช้ข้อมูลนโยบายและรายงานการปฏิบัติงานของโรงเรียน เครื่องมือในการนิเทศการสอนในโรงเรียนเป็นแบบบันทึกการสังเกตการสอนเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ใช้กระบวนการนิเทศการสอนมี 3 ขั้นตอน คือ การประชุมเพื่อวางแผน การสังเกตการสอน และการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ วิธีที่ใช้ในการประเมินผลคือ ให้ผู้นิเทศรายงานผลการนิเทศการสอนทุกครั้ง ช่วงเวลาในการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอนคือ หลังการนิเทศการสอน และคณะกรรมการร่วมประชุมอภิปรายให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุง

* นิสิตมหาวิทยาลัยศึกษานิเทศศาสตร์ ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Thasana2014@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษานิเทศศาสตร์ ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Jurairat.Su@Chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The objective of this research was to study the operation of the instructional supervision in Saint Joseph Convent School. The population of the study consisted of 50 committee of instructional supervision for Development. The tool used in this study was a checklist questionnaire. The information and data were analyzed by frequency distribution and percentage.

The findings revealed that the Saint Joseph Convent school has settled the committee of supervisors to observe and evaluate the instructional supervision, and to plan the instructional supervision, which were conducted only by the head of instructional supervision by referring to the policy and performance reports of the school. The tools in conducting the instructional supervisions are teaching observation forms in both quantitative and qualitative approaches. The instructional supervision process consisting of 3 stages: a meeting for planning, a teaching observation , and a meeting for reflection. The evaluation method was that the instructional supervisor report after every instructional supervision conducted. The evaluation period was after the instructional supervision, and the committee of instructional supervision were also participating to give comments and/ or suggestions.

คำสำคัญ: การนิเทศการสอน/ คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา/ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
Instructional supervision, committee members of Instructional Supervision for Development, Saint Joseph Convent School

บทนำ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้าน เศรษฐกิจ การเมืองและสังคม การศึกษาเป็นโครงสร้างพื้นฐานซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการเชิงคุณภาพที่จะเปลี่ยนแปลง และพัฒนาความสามารถของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ให้มีการพัฒนาศักยภาพที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีชีวิตอย่างมีความสุข จะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การศึกษา เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา ผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้ว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายจำเป็นต้องร่วมดำเนินการอย่างมีระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน การที่ครูจะมีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างดีและมีคุณภาพนั้น ครูจะต้องได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนา และได้รับการชี้แนะแนวทางเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพการสอนได้ โดยกระบวนการที่ใช้นั้น เรียกว่า การนิเทศการสอน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยกระบวนการหลายอย่าง การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพ เนื่องจากการนิเทศการสอนสามารถเป็นประโยชน์ต่อครูได้ดังนี้ 1) การนิเทศการสอนช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบและจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน 2) การนิเทศสนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครู

สามารถมองเห็นด้วยตนเองว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด 3) การนิเทศการสอนช่วยครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการทำงานหรือการสอนของครูคนอื่นๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตน นอกจากนี้จะมีการแลกเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์การสอนและรับเอาวิธีการใหม่ๆ จากครูคนอื่นไปทดลองใช้ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการช่วยเหลือให้การสนับสนุนแก่ครูคนอื่นๆ ด้วย 4) การนิเทศช่วยกระตุ้นครูให้มีการวางแผนจัดทำจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกัน เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้างๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร และการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยเกี่ยวกับชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่ม และชี้ให้เห็นความสามารถในการควบคุมและจัดการความน่าเชื่อถือ และความเป็นวิชาการของครูคนนั้นได้เป็นอย่างดี 5) การนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ทำทลายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงาน ครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นผลมาจากผลการประเมิน ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำทลาย และช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย (สุทธนู ศรีไสย์, 2555)

การนิเทศการสอน

เป็นกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งในการช่วยสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอน และปฏิบัติงานต่างๆ ในโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Glickman (2010) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นงานที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาครูให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการศึกษาให้มีคุณภาพดี เป็นงานที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับครูโดยตรง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนดังนี้

1. เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู

1.1 การนิเทศการสอนให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตน

1.2 การนิเทศการสอนช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอน

1.3 การนิเทศการสอนช่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู

2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

2.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อคุณภาพของนักเรียน

2.2 เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน

3. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน

4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน

4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างบุคคลในการทำงานร่วมกันเกี่ยวกับการนิเทศการสอน

จากที่กล่าวมาในเรื่องของจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพของครูเพื่อให้จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ตลอดจนช่วยให้ครูเกิดความงอกงามในอาชีพ มีขวัญและกำลังใจในการทำงานอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของครูและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียน

หลักการนิเทศการสอน

อาดัม และดิกกี (Adams and Dickey , 1956 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548 : 10) ได้ให้หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศการสอนดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงาม
 - 1.1 การจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักวิธีสอนต่างๆ
 - 1.2 ช่วยพัฒนาความรู้ทางวิชาการเฉพาะ ให้เทคนิควิธีสอนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
 - 1.3 พัฒนาให้มีความเชื่อมั่นในการสอน และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน
 - 1.4 พัฒนาทัศนคติ และอุดมการณ์ในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
 - 1.5 พัฒนาประมวลรายวิชา โครงการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน
 - 1.6 ร่วมมือจัดทำสื่อการสอนชนิดต่างๆที่จำเป็นและหาได้ในโรงเรียนและท้องถิ่น
 - 1.7 ช่วยพัฒนาประสบการณ์การประเมินผล และเทคนิคการใช้และเตรียมเครื่องมือประเมินผล
 - 1.8 ช่วยวางแผนและพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียนและปัญหาอื่น
2. การนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย
 - 2.1 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำของการศึกษามากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง
 - 2.2 ต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูมีอิสระ ใช้ความสามารถของตนเอง พัฒนาการเรียน การสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น
 - 2.3 เปิดโอกาสให้ครูมีความคล่องตัวในการดำเนินงานต่างๆ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการทำงาน
 - 2.4 การใช้อำนาจหน้าที่ควรเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มและหมู่คณะ
 - 2.5 ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 2.6 อำนาจยอมเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีประชาธิปไตย ทุกคนมีโอกาสที่จะแสดงความสามารถและความเป็นผู้นำ
 - 2.7 ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานุรักษ์ ครู จะต้องร่วมมือกันเพื่อช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน
3. การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์
 - 3.1 ผู้นิเทศและครูร่วมกันสร้างบรรยากาศในการนิเทศด้วยการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน
 - 3.2 ผู้นิเทศให้อิสระแก่ครูได้มีความคิดสร้างสรรค์ตามความสามารถของแต่ละคน
4. การนิเทศยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์
 - 4.1 ให้การยอมรับนับถือบุคคลอื่น เป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์
 - 4.2 ให้ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ
 - 4.3 สร้างความเชื่อถือ และศรัทธาให้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น
5. การนิเทศเพื่อเสริมขวัญและกำลังใจ
 - 5.1 ขวัญและกำลังใจของครูดี ย่อมส่งผลในการทำงานให้ดีขึ้นไปด้วย
 - 5.2 ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนขึ้นอยู่กับขวัญของครูที่ให้กำลังใจกับนักเรียน
 - 5.3 ครูเองก็ต้องการขวัญและกำลังใจ

- 5.4 การดำเนินงานควรจะเป็นไปด้วยความสมัครใจตามความสามารถของแต่ละบุคคล
6. การนิเทศเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 6.1 งานนิเทศเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน
 - 6.2 งานนิเทศเป็นการปรับปรุงการสอนของครู
 - 6.3 งานนิเทศเป็นการพัฒนาหลักสูตร
 - 6.4 การประเมินผลการสอน มีความจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนการสอน
7. การนิเทศเป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่นๆ
 - 7.1 การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆระหว่างงานนิเทศกับงานอื่นๆ
 - 7.2 การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น

หลักการนิเทศการสอน มีเป้าหมายหลักอยู่ยอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน การนิเทศการสอนจึงต้องผ่านครู และบุคลากรอื่นทางการศึกษาเพื่อจะไปสู่นักเรียน หลักการนิเทศการสอนจึงมุ่งที่ครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น หลักการนิเทศการสอนก็คือ พฤติกรรมการสอนของครูมีผลต่อพฤติกรรมนักเรียน หากครูได้แสดงถึงความรู้ความสามารถและมีพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมแล้วคุณภาพของนักเรียนก็จะดีควบคู่ไปด้วย

โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เป็นโรงเรียนหนึ่งในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร (SOEURS DE SAINT PAUL DE CHARTRES) กลุ่มคณะนักบวชสตรี ในคริสตศาสนาที่เดินทางมาจากฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. 2441 เข้ามาเผยแพร่ธรรมและช่วยส่งเสริมงานพัฒนาสังคมไทยด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล และการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ยากไร้ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2450 คณะภคินีโดยคุณแม่อธิการิณีแซงต์ซาเวียร์ (MERE SAINT - XAVIER) ได้ก่อตั้งโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ บนเนื้อที่ 16 ไร่ 3 งาน 68 ตารางวา ของคณะมิสซังกรุงเทพ ณ บริเวณถนนคอนเวนต์ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ปัจจุบันโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ได้จัดการเรียนการสอนมาเป็นเวลารวม 107 ปี เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 5,382 คน และได้พัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนมีการพัฒนาต่อไป โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ได้จัดกิจกรรมการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาครู ซึ่งส่งผลสัมฤทธิ์ต่อผลการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ปีการศึกษา 2556 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา เช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพสูงเกินมาตรฐานนั้นเกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูที่ได้รับการนิเทศการสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาการ

ดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ว่ามีการจัดการนิเทศการสอนอย่างไร เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการจัดการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ศึกษาได้แก่ครูโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการนิเทศเพื่อการพัฒนา จำนวน 50 คน

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษากิจการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี หลักการของสังกัด อุทรานันท์ (2530) ได้ประเด็นต่างๆดังนี้

2.1 ชั้นเตรียมการนิเทศการสอน

2.1.1 การตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศการสอน

2.1.2 การวางแผนงานนิเทศการสอน

2.1.3 การเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน

2.2 ชั้นดำเนินการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน

2.2.1 กิจกรรมนิเทศการสอนที่นำมาใช้

2.2.2 การนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานนิเทศการสอน

2.3 ชั้นประเมินผลการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน

2.3.1 ประเมินผลการเตรียมการนิเทศการสอน

2.3.2 ประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. สร้างเครื่องมือฉบับร่าง 1 ฉบับ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสมบูรณ์และความตรงตามโครงสร้าง (Content Validity) ของเครื่องมือ

2. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เพื่อขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถามงานวิจัย
2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปส่งและเก็บด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้ง 1 ฉบับ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}$$

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป มีตำแหน่งที่เกี่ยวกับการนิเทศโดยเป็นกรรมการนิเทศมากที่สุด ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด และเคยได้รับการอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ส่วนผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศการสอนก็จะได้รับความรู้จากหัวหน้างานนิเทศการสอน

การเตรียมการดำเนินการนิเทศการสอน

1. การตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศการสอน

การตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา พบว่า โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์มีการตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาที่มาจากตัวแทนจากกลุ่มสาระนั้น เป็นคนละชุดกับคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาจะประกอบด้วย หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และตัวแทนของครูจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิธีการที่โรงเรียนใช้ในการตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา คือ แต่งตั้งโดยผู้บริหาร คณะครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้คัดเลือกผู้แทนของกลุ่มสาระฯเอง และหัวหน้ากลุ่มสาระฯเป็นผู้คัดเลือกครูผู้แทนจากกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วเสนอผู้บริหารแต่งตั้ง มีการคัดเลือกจะพิจารณาจากคุณสมบัติคือ อายุการทำงาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอน และจากตำแหน่ง

หน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา ประกอบด้วย การสังเกตการสอน ประเมินผล การนิเทศการสอนภายในโรงเรียน ให้การสนับสนุนและดูแลการเรียนการสอน

2. การวางแผนการนิเทศการสอน

การกำหนดแผนงานการนิเทศการสอนดำเนินการโดย หัวหน้างานนิเทศการสอนภายในโรงเรียน เท่านั้น โดยข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณากำหนดกรอบแผนงานการนิเทศการสอนของโรงเรียน ประกอบด้วย นโยบายของโรงเรียน รายงานการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนงานการนิเทศการสอนมาจากการกำหนดของหัวหน้างานนิเทศการสอน เท่านั้น

3. การเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน

การเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนามีส่วนร่วมในการเตรียมเครื่องมือโดยเป็นผู้ใช้เครื่องมือ

เครื่องมือในการนิเทศการสอนในโรงเรียนเป็นแบบบันทึกการสังเกตการสอนเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การเลือกใช้เครื่องมือจะดูตามวัตถุประสงค์ และเลือกจากเครื่องมือที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว

คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนามีส่วนร่วมในการเตรียมการประเมินผลการจัดการนิเทศการสอนโดยทุกคนเป็นคณะกรรมการการประเมิน เป็นผู้สร้างเครื่องมือ และเป็นผู้สรุปผลการประเมิน

การดำเนินการนิเทศการสอน

1. กิจกรรมการนิเทศการสอนที่นำมาใช้

คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาส่วนใหญ่ใช้กระบวนการ 3 ขั้นตอนของ Adheson and Gall (2003) คือ การประชุมเพื่อวางแผน การสังเกตการสอน และการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาใช้กิจกรรมอื่นๆในการนิเทศการสอนคือ การสังเกตการสอน

2. การสังเกตการสอน

โรงเรียนได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอนไว้เพื่อให้ครูได้สามารถพัฒนาและควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนเองได้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น และเพื่อประเมินผลการสอนของครู

โรงเรียนกำหนดให้ครูผู้นิเทศมีบทบาทคือ เป็นผู้ประเมินการสอนของครู และเป็นผู้พัฒนาการสอนของครู

สิ่งที่คณะกรรมการนิเทศการสอนบันทึกการสังเกตการสอนคือ พฤติกรรมการสอน วิธีการและขั้นตอนการสอน การจัดการชั้นเรียน และพฤติกรรมของผู้เรียน

ก่อนการสังเกตการสอนคณะกรรมการนิเทศการสอนจะนัดหมายล่วงหน้าก่อนการสังเกตการสอน พูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาการสอน และแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ

หลังการสังเกตการสอน คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาจะประเมินผลการสอน แนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ ให้ข้อมูลย้อนกลับในสิ่งที่ได้จากการสังเกต และผู้รับการนิเทศแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น

3. การประเมินผลการนิเทศการสอน

วิธีการประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนในโรงเรียนคือ ให้ผู้นิเทศรายงานหลังการนิเทศการสอนทุกครั้ง ช่วงเวลาในการประเมินผลการดำเนินการนิเทศการสอนคือ หลังการนิเทศการสอน และคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการร่วมประชุมอภิปรายให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุง

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายดังต่อไปนี้

การเตรียมการจัดการนิเทศการสอน

1. การตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา

ด้านการตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์มีการตั้งคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาที่มาจากตัวแทนจากกลุ่มสาระนั้น เป็นคนละชุดกับคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน เพราะคณะกรรมการนิเทศการสอนที่มาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้จะมีความชำนาญในเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความเข้าใจในบริบทของวิชานั้นๆ มีความเชี่ยวชาญในด้านการสอนและสามารถแนะนำครูผู้รับการนิเทศได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นิเทศ ผู้วิจัยเห็นว่า การแนะนำ ช่วยเหลือผู้รับการนิเทศให้มีการพัฒนาตนเองทางด้านการเรียนการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จำเป็นต้องได้รับการแนะนำจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ กรองทอง จิเรชากุล (2550) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ทำการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนไว้ว่า ผู้นิเทศหรือผู้ให้การนิเทศหมายถึงครู วิชาการหรือครูคนใดคนหนึ่งภายในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถซึ่งมาจากการคัดเลือกให้เป็นผู้นิเทศสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครูในการวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้และช่วยเหลือเพื่อนครูในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) กล่าวว่า บทบาทของผู้นิเทศ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ หรืออาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศ ต้องมีความสามารถ รู้เทคนิคการนิเทศการสอน ผู้นิเทศควรมีความรู้ในศาสตร์และศิลป์ของการสอน ศาสตร์ของการสอนนั้น ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบของการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน ส่วนศิลป์ของการสอนก็คือ การรู้จักและการเลือกใช้กิจกรรมการสอน ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้รับการนิเทศ เวลาที่ใช้ในการนิเทศ ขนาดของกลุ่มของผู้รับการนิเทศ ตลอดจนการเลือกใช้กิจกรรมที่นำมาใช้ในการนิเทศ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของพรทิพย์ ขาวบุบผา (2556) ที่ได้ศึกษาทักษะการนิเทศของคณะกรรมการนิเทศการสอนตามการรับรู้ของครูโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ พบว่า ในภาพรวมของคณะกรรมการนิเทศการสอนของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์มีทักษะการนิเทศตามการรับรู้ของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะด้านเทคนิค ผู้นิเทศมีความรู้เกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้และให้คำแนะนำครูได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้นิเทศมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นผู้นิเทศมากที่สุด และทักษะด้านคตินิยม ผู้นิเทศมีความเข้าใจในนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากที่สุด

2. การวางแผนการนิเทศการสอน

ด้านการวางแผนงานการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ การกำหนดแผนงานการนิเทศการสอนและข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนงานการนิเทศการสอนมาจากการกำหนดของหัวหน้างานนิเทศการสอนภายในโรงเรียนเท่านั้น เพราะโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของ

การวางแผนงานการนิเทศการสอนให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้างานนิเทศการสอนโดยตรง เนื่องจากหัวหน้างานนิเทศการสอนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการด้านการนิเทศการสอนเพราะจบการศึกษาด้านนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จึงได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้วางแผนแต่เพียงผู้เดียว ผู้วิจัยเห็นว่า การวางแผนที่ดีควรมีทั้งผู้บริหารและฝ่ายปฏิบัติการ และบุคคลในหน่วยงาน เช่นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการนิเทศการสอน ครูผู้สอนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย เพื่อจะได้ให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันจะทำให้งานออกมามีคุณภาพเพราะจะได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันการได้มีโอกาสทำงานร่วมกันจะทำให้เกิดความเข้าใจกัน ช่วยเหลือกันและกัน จะช่วยให้ครูทุกคนมีขวัญกำลังใจในการทำงาน และทุ่มเทให้กับแผนการทำงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Glatthorn (1984) เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศว่าควรเปิดโอกาสให้ครูได้ประชุมเพื่อซักถามและให้ข้อเสนอแนะร่วมกันเกี่ยวกับการดำเนินงาน ซึ่งผู้ดำเนินการสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในวางแผนการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ นาถฤดี ทักเดช (2555) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 73 สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พบว่า การเตรียมการจัดการนิเทศการสอนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 73 สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีการวางแผนการนิเทศการสอน โดยบุคลากรผู้ทำการนิเทศการสอนได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และมีคุณสมบัติส่วนใหญ่คือมีความรู้ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอน

3. การเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน

ด้านการเตรียมเครื่องมือการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา มีการเลือกใช้เครื่องมือโดยจะดูตามวัตถุประสงค์ เพราะโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์มีการดำเนินการนิเทศการสอนเป็น 2 รูปแบบคือการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาและการนิเทศการสอนเพื่อการประเมิน การดำเนินการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา มีจุดประสงค์เพื่อให้การแนะนำ ช่วยเหลือและส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาในด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนการนิเทศการสอนเพื่อการประเมินนั้นมีจุดประสงค์เพื่อการประเมินการพัฒนาทางด้านการสอนของครู การนิเทศการสอนทั้ง 2 รูปแบบนี้ก็มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น ผู้วิจัยเห็นว่า การเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ควรมีความหลากหลายซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการนิเทศการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้นิเทศการสอนสามารถสังเกตและรวบรวมพฤติกรรมการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำผลของการบันทึกนั้นมาวิเคราะห์พฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างเที่ยงตรง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ จุไรรัตน์ สุตรุ่ง (2552) กล่าวว่า การเลือกสื่อหรือเครื่องมือเพื่อนำมาใช้ประกอบการนิเทศการสอนนั้น ผู้นิเทศต้องตั้งวัตถุประสงค์นั้นเป็นตัวชี้้นำในการเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม สื่อหรือเครื่องมือนี้ต้องมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา กิจกรรม และจุดมุ่งหมายที่จะนิเทศ

การดำเนินการนิเทศการสอน

1. กิจกรรมการนิเทศการสอนที่นำมาใช้

ด้านกิจกรรมการนิเทศการสอนที่นำมาใช้ จากการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ กิจกรรมการนิเทศการสอนที่คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนานำมาใช้นั้นคือกระบวนการ 3 ขั้นตอนของ Adheson and Gall (2003) คือ การประชุมเพื่อวางแผน การสังเกตการสอน และการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ เพราะโรงเรียนมองว่าเป็นการง่ายต่อการปฏิบัติและคณะกรรมการนิเทศการสอนกับผู้บริหารนิเทศ

การสอนสามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งจะทำให้ผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาตนเอง และเต็มใจในการให้ความร่วมมือในการนิเทศการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า กระบวนการ 3 ขั้นตอนนี้สามารถปฏิบัติได้จริง ในกระบวนการแรกเป็นการประชุมเพื่อวางแผนงานจะทำให้เกิดผลดีคือ มีการนัดหมายการมานิเทศการสอนล่วงหน้า ได้รับคำแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากผู้นิเทศการสอน จะทำให้ครูผู้รับการนิเทศเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง ไม่กังวลต่อการมานิเทศการสอนของคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา เนื่องจากได้มีโอกาสพูดคุย ปรึกษาและได้รับการชี้แนะจากผู้นิเทศการสอนแล้ว และผู้นิเทศกับครูร่วมกันพิจารณาหาวิธีการในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาพฤติกรรมการสอนเพื่อส่งผลถึงการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ขั้นตอนที่ 2 คือ การสังเกตการสอน จะทำให้เกิดผลดีคือผู้รับการนิเทศการสอนจะได้รับการสังเกตการสอน และได้รับการช่วยเหลือ แนะนำจากข้อมูลจากผู้นิเทศการสอนบันทึกหรือสังเกตได้ ขั้นตอนที่ 3 คือการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ จะทำให้เกิดผลดีต่อครูผู้รับการนิเทศคือ ครูผู้รับการนิเทศจะได้รับทราบข้อมูลจากผู้นิเทศการสอน บันทึกหรือสังเกตได้ไปวิเคราะห์ และหาทางปรับปรุงพฤติกรรมการสอนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วัชรากล่าวไว้ใน (2556) กล่าวว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาหรือกระบวนการนิเทศการสอนไม่จำเป็นต้องกำหนดตายตัวว่า ควรเป็นกระบวนการกี่ขั้นตอน กระบวนการซึ่งอาจมาจากผลการศึกษาตามหลักการแนวทางการนิเทศ และบริบทความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าจะแจกแจงพฤติกรรมการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนมากหรือน้อยกว่าแค่ไหนตามความเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลที่จะรับการนิเทศ ที่สำคัญคือกระบวนการในการนิเทศการสอนควรจะต้องประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ และขั้นตอนการวัดและประเมินผลการนิเทศ ซึ่งวัดและประเมินทั้งกระบวนการ และผลลัพธ์ของกระบวนการที่ประกอบด้วยสมรรถภาพของครู ของผู้นิเทศ และผลการเรียนรู้ของนักเรียนอันเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุด

2. การสังเกตการสอน

ทางด้านการสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการสังเกตการสอนคือ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู และเพื่อประเมินการสอนของครูและได้กำหนดให้ครูผู้นิเทศมีบทบาทคือ เป็นผู้ประเมินการสอนของครูและเป็นผู้พัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู การที่โรงเรียนได้แบ่งบทบาทของคณะกรรมการนิเทศการสอนออกเป็น 2 ส่วนคือการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการนิเทศการสอนเพื่อประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินการสอนของครู ซึ่งการนิเทศการสอนเพื่อประเมินมีบทบาทไม่เหมือนการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา คือจะไม่มีการนัดหมายล่วงหน้าในการไปนิเทศการสอน เพื่อเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูว่ามีคุณภาพหรือไม่อย่างไร แต่การนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาจะมีการนัดหมายการไปนิเทศการสอนล่วงหน้า มีการพูดคุย ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้คำชี้แนะการจัดกิจกรรมก่อนที่จะไปสังเกตการสอน เพื่อการพัฒนาการสอนของครู หลังจากได้แนะนำไปแล้ว และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาแนวทางปรับปรุงร่วมกัน การนิเทศการสอน 2 ส่วนนี้จึงแยกจากกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาก็สามารถประเมินครูได้ ไม่จำเป็นต้องมีการตั้งคณะกรรมการนิเทศเพื่อประเมิน โรงเรียนควรมีความเชื่อมั่นในคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา และต้องมีการติดตามการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระยะๆ ความสำเร็จของการนิเทศการสอนไม่จำเป็นต้องมีคณะกรรมการ 2 ชุด การนิเทศการสอนต้องเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนให้เกิดความมั่นใจในการสอน สร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างบุคคลในการทำงานร่วมกัน และให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอน ไม่เป็นการบั่นทอนกำลังใจของครูผู้สอน ความสำเร็จของการนิเทศการสอนโรงเรียนสามารถดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ถ้าครูผู้สอนมี

ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2554) กล่าวว่า ผู้นิเทศการเรียนการสอนมีบทบาทในการเป็นผู้ช่วยเหลือ (Helper) ช่วยครูพัฒนาและปรับปรุงทักษะการสอนของเขา และผู้นิเทศการสอนมีบทบาทในการเป็นผู้ประเมิน (Evaluator) ความสามารถของผู้นิเทศในการประเมินการสอนเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นสำหรับปรับปรุงการเรียนการสอน

การประเมินผลการนิเทศการสอน

การประเมินผลการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ คณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนา ร่วมกันปรับปรุงการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนโดยการร่วมประชุมอภิปรายให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุง เพราะคณะกรรมการนิเทศการสอนเพื่อการพัฒนาได้เห็นกระบวนการนิเทศการสอนครบทุกขั้นตอน จะได้มีโอกาสร่วมกันในการแสดงความคิดเห็นถึงข้อดี ข้อเสีย จุดที่ควรปรับปรุง และใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานการนิเทศการสอนของโรงเรียนในตอนสุดท้าย ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่าการประเมินผลนี้ ควรจะกระทำจากความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนหลายๆฝ่ายและกระทำติดต่อกันไป ตั้งแต่ก่อนดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ ซึ่งควรจะกระทำทุกขั้นตอน และกระทำบ่อยๆจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ภาวดี ธาราศรีสุทธิ (2550) กล่าวว่า การประเมินผลการนิเทศการสอนต้องอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้ และต้องอาศัยข้อมูลจากหลายฝ่าย ทั้งจากผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ในการนิเทศนั้นควรมีการประเมินทั้งด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินผลที่กระบวนการและการประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลหลังจากดำเนินการตามโครงการแล้วพิจารณาผลที่ได้จากโครงการว่า บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้บริหารควรส่งเสริมให้คณะกรรมการนิเทศการสอนและครูผู้สอนได้มีโอกาสวางแผนการนิเทศการสอนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียนที่อยู่ในเครือของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร (SOEURS DE SAINT PAUL DE CHARTRES)

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรรทอง จิระชากุล. (2550) *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ธาราอักษรการพิมพ์.

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2555), สำนักงาน. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)*. กรุงเทพมหานคร:

จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2552) *เอกสารประกอบการสอนวิชา 2748617 การจัดการนิเทศภายในโรงเรียน*.

กรุงเทพมหานคร: คุรุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2554). *การนิเทศการสอนแผนใหม่*. ปัตตานี: สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ.

- นาถฤดี ทักษเดช. (2555) การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 73 สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 7(1), 724 – 732.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546) การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548) การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรทิพย์ ขาวบุบผา. (2556) ทักษะการนิเทศของคณะกรรมการการนิเทศการสอนตามการรับรู้ของครูโรงเรียน เซนต์โยเซฟคอนเวนต์. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 8(1), 1411 – 1417.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550) การจัดและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556) ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สังต์ อุทรานันท์. (2530) การนิเทศการศึกษา. หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มิตรสยาม.
- สุทธนู ศรีไสย์. (2555) หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Acheson, Keith A, and Gall, Meredith D. (2003) *Clinical Supervision and Teacher Development Perservice and Inservice Application*. U.S.A.: John Wiley & Sons, Inc., 2003.
- Glickman, Carl D. (2010) *Supervision and instructional leadership: A developmental approach*. 8th ed. Bacon : Allyn and Bacon, Inc.
- Glatthorn, A. A. (1984). *Differentiated Supervision*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.